

Symposium Klimateffectatlas *Een haalbare kaart*

Donderdag 3 december van 13.30 tot 17.30 uur
In het [Centraal Museum](#), Nicolaaskerkhof 10, 3512 XC Utrecht

Verslag van de paneldiscussie door Kirsten Hollaender

Discussieleider: Florrie de Pater, Klimaat voor Ruimte / Kennis voor Klimaat

Deelnemers:

- Lodewijk van Nieuwenhuijze, H+N+S Landschapsarchitecten
- Willem Ligtvoet, PBL
- Marleen Bootsma, Provincie Noord-Brabant
- Arnoud Molenaar, Gemeente Rotterdam
- Ton Verhoeven, Gemeente Nijmegen
- Janette Bessembinder, KNMI

Wat heb je aan de Klimateffectatlas?

Ton Verhoeven, gemeente Nijmegen : “De Klimateffectatlas is voor de stedelijke schaal nu nog te grof, wel is hij nuttig voor vraagstukken rondom de ruimtelijke ordening en groenblauwe adaptatiemaatregelen. Op stadsniveau speelt de vraag rondom het urban heat island effect, dus daarvoor zou informatie over wind en koeling nuttig zijn.”

Janette Bessembinder : “Er zijn in Nederland al 150 weeramateurs die, vergelijkbaar aan de natuurkalender, hun bevindingen van lokale meetpunten doorgeven aan het KNMI. Dat is heel interessant”

Arnoud Molenaar: “De klimateffectatlas is de eerste bron van argumenten voor het bestuur, we moeten dus lokaal te weten komen wat er speelt. Hier speelt Kennis voor Klimaat een belangrijke rol in. De klimaatbakfiets is ook een goede bijdrage en binnenkort komt de eerste tram die klimaatdata gaat meten. Wat we nodig hebben is lokale informatie voor een klimaatatlas Rotterdam, data over temperatuur en vochtigheid, en eventueel ook nog de tertiaire effecten. Ook in Arnhem is gefietst met de klimaatfiets en Nijmegen heeft een warmtescan gedaan.”

Arnoud Molenaar bevestigt dat de oplossingen qua type op elkaar lijken en dat het goed is te bundelen, daar valt wat te winnen.

Britta Verboom vertelt dat er verschillende instrumenten zijn gebruikt om projecten door te lichten, en dat het belangrijk is om de verschillende niveaus op elkaar te betrekken. De kaart vult de toolbox mooi aan. Florrie voegt toe dat ook de klimaatwijzer van VROM er nog aan komt, met modules van instrumenten.

Willem Ligtvoet ziet de atlas als medium voor communicatie en mobilisatie van kennis, het provinciale schaalniveau is belangrijk, ook om te toetsen aan de nationale optiek en om opties te vergelijken. Discussie is nodig over provinciale vs. gemeentelijke, vs. nationale opgaven. Hij onderstreept het belang van best practices, hoe je naar bestuurlijke besluiten komt en hoe je het bestuurlijk laat landen. Interfacen is hierbij cruciaal, dus de wetenschappelijke stand van zaken filteren en vertalen naar beleid. Dus behapbare elementen voor het afwegingsproces.

Britta Verboom: “Het schaalniveau is Europees, er wordt gewerkt aan een West-Europese climate corridor en de blauw-groene structuur.”

Lodewijk van Nieuwenhuijze vindt het belangrijk dat de atlas bijdraagt aan de verbinding van korte en lange termijn denken. “Met een verre horizon kun je vrijer denken en meer inzichten verkrijgen. De vraag is welke lijnen je kunt openhouden voor de Nederlandse Delta – en van daar terug redeneren naar nu, dan zien waar de omslagpunten zitten. Het gaat om grote investeringen in de infrastructuur. De informatie over zeespiegelstijging kan een rol spelen om andere beslissingen te gaan nemen. Door de urgentie van klimaatverandering durven we op grotere schaal te denken.”

Arnoud Molenaar: “De presentatie op de architectuurbiënnale heeft mensen ook getriggerd om kansen te zien en nu te pakken.”

Aan Marleen Bootsma de vraag of provincies goed zijn in langetermijn denken.

“2100 is wel ver weg, maar als je kansen kunt laten zien dan draagt het wel bij. We werken aan langetermijn vragen en concrete vragen, dus over wat je nu al kunt doen. De langetermijn en het totaalbeeld concreet maken. Een voorbeeld is Natura 2000 – wat je nu al kunt doen is bijvoorbeeld multifunctioneel landgebruik.

Het is Florrie de Pater opgevallen dat Groningen heel ver en creatief denkt en Zuid Holland daarentegen veel analytischer is. Kijkt Zuid-Holland ook naar 2100?

Erik de Haan, provincie Zuid-Holland: “Tijdens de statendiscussie van afgelopen week staat de Co2 opslag in Barendrecht centraal, dat speelt nu. De slag naar 2100 is met zo’n urgent issue heel lastig te maken. Intern kan het nog wel, maar naar de politiek is bezig met de actualiteit.”

Janette Bessembinder ziet stappen in het wederzijds begrip. Meer dialoog en gesprek is nuttig om tot een oplossing te komen of de juiste informatie te verschaffen.

Ton Verhoeven zoekt weeramateurs die in hun achtertuin metingen doen over regen en temperatuur. Voor het lokale parkje heb je het KNMI niet nodig; een stadspark is niet zo van belang voor het grote beeld, maar lokaal juist wel.

Wat moet nog in de atlas?

Eigenlijk weten we al veel, zoals mogelijkheden rondom afkoppeling van daken van het riool, het belang van onverharde oppervlakken. De tuintjes zijn echter privé. Dus eigenlijk is er wetgeving nodig, niet alleen voor mitigatie ook voor adaptatie, dus het groen is ineens heel politiek. Wetgeving is een ander thema, daar zijn we misschien nog niet aan toe, maar het zal wel moeten.